

Industrins leverans- och orderläge

2013

NV0501

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	3
0.12	Uppläggning och genomförande	4
0.13	Internationell rapportering	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
1	Översikt	6
1.1	Observationsstorheter	6
1.2	Statistiska målstorheter	7
1.3	Utflöden: statistik och mikrodata	8
1.4	Dokumentation och metadata	8
2	Uppgiftsinsamling	9
2.1	Ram och ramförfarande	9
2.2	Urvalsförfarande	9
2.3	Mätinstrument	10
2.4	Insamlingsförfarande	13
2.5	Databeredning	15
3	Statistisk bearbetning och redovisning	16
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	16
3.2	Redovisningsförfaranden	22
4	Slutliga observationsregister	23
4.1	Produktionsversioner	23
4.2	Arkiveringsversioner	23
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	23

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Industrins leverans- och orderläge

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: David Lööv
Telefon: 08-506 947 71
Telefax: 08-506 945 71
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: David Lööv
Telefon: 08-506 947 71
Telefax: 08-506 945 71
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger/föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99), förordning om den officiella statistiken SFS 2001:100 samt SCBs föreskrifter SCB-FS 2013:6.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sekretess gäller för de uppgifter som lämnas in till undersökningen. Uppgifter som behövs för forskningsändamål kan dock efter särskild prövning komma att lämnas ut.

0.8 Gallringsföreskrifter

Gallring regleras enligt beslut från Riksarkivet. I dagsläget överförs primäruppgifterna till registret och registret bevaras i enlighet med RAMS 2007:64.

0.9 EU-reglering

Industrins leveranser omfattas av *Council Regulation (EC) no 1165/98, concerning short-term statistics*. Industrins orderingång omfattas sedan mitten av 2012 inte längre av någon EU-reglering.

0.10 Syfte och historik

Statistiken skall månadsvis belysa utvecklingen av leverans- och orderläget inom industrin, såväl totalt som uppdelat på branscher.

Industrins leverans- och orderläge har funnits som självständig statistikgren sedan 1970, men är idag en delprodukt i en större undersökning. År 1998 slogs nämligen de tre separata undersökningarna Industrins leverans- och orderläge, Industrins lager samt Industrins kapacitetsutnyttjande ihop till en undersökning, *Konjunkturstatistik för industrin*.

Från och med 2002 samlas endast orderuppgifter in för företag med minst 50 anställda. För företag mellan 10 och 49 anställda skattas orderuppgifter med leveransuppgifter.

För att minska uppgiftslämnarbördan infördes från och med 2009 ytterligare förenklingar i insamlingen av orderuppgifter. Uppgifter om order samlas endast in från företag verksamma inom de branscher som enligt Eurostat anses vara orderbranscher. Detta reglerades tidigare i förordningen *Council Regulation (EC) no 1165/98, concerning short-term statistics*. För övriga branscher skattas orderingången med leveransuppgifter.

0.11 Statistikanvändning

Statistiken används av myndigheter, enskilda företag och organisationer för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare är främst Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet samt EU:s statistikorgan Eurostat.

Inom SCB används leveransuppgifterna som underlag i Nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP).

0.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken avser att mäta de kortsiktiga förändringarna i industrins leverans- och orderläge.

Uppgifter om leveranser och order samlas in via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin. Rampopulationen definieras en gång per år med hjälp av SCB:s företagsdatabas i mars och omfattar företag inom näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri* med 10 anställda eller fler. Urvalet består av drygt 2 000 företag. Designen är stratifierat urval med obundet slumpmässigt urval inom strata, där stratifieringen görs med avseende på branschtillhörighet och företagsstorlek. Varje år i mars dras ett nytt urval där nya enheter inkluderas, samtidigt som ett antal enheter lämnar undersökningen.

Uppgifter om leveranser och order samlas in med hjälp av webb- och pappersblanketter. Granskning och eventuell rättning genomförs av inkomna uppgifter. Därefter skattas de totala leverans- och ordervärdena inom respektive bransch. Imputering används för att kompensera för både partiellt bortfall och objektsbortfall.

Uppgifter om prisförändringar, som används för att fastprisberäkna leveranser och ordergång, hämtas från urvalsundersökningen Prisindex i producent- och importled.

Utifrån skattade leverans- och ordervärden beräknas och publiceras indexserier uttryckt i löpande och fasta priser. Statistiken speglar nivån på leveranserna respektive ordergången i förhållande till basåret 2010, dvs. genomsnittet av 2010 års indextal är 100. Varje månad publiceras statistiken på SCB:s webbplats i form av tabeller, diagram samt i Statistikdatabasen. Uppgifterna publiceras senast en månad plus 10 dagar efter referensmånadens slut.

0.13 Internationell rapportering

Rapportering av industrins leveranser sker varje månad till Eurostat. De uppgifter som skickas till Eurostat omfattar okorrigerade leveransuppgifter i löpande priser.

Uppgifter om industrins ordergång i säsongrensade tal skickas varje månad till Europeiska centralbanken (ECB).

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

För närvarande pågår ett arbete med att samordna tre viktiga kortperiodiska undersökningar, Konjunkturstatistik för industrin, Omsättningsstatistik för tjänstesektorn och Varuhandelns lager. Målet är

att den samordnade undersökningen ska driftsättas i april 2014. En samordnad undersökning för industri- och tjänstesektorn med avseende på bland annat urvalsdesign och estimation medför att Nationalräkenskaperna (NR) på SCB får ett bättre underlag med högre kvalitet till kvartalsberäkningarna av BNP.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Objektgrupp		Variabel
Population	Indelning i Redovisningsgrupper	
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Leveranser till extern kund i Sverige
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Leveranser till extern kund i utlandet
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Leveranser inom företaget
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Leveranser totalt
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Nya order till extern kund i Sverige
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Nya order till extern kund i utlandet
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Nya order totalt
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Orderstock till extern kund i Sverige

Objektgrupp		Variabel
Population	Indelning i Redovisningsgrupper	
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Orderstock till extern kund i utlandet
Företag som tillhör näringsgrenarna gruvor och mineralutvinningsindustrin samt tillverkningsindustrin.	Bransch	Orderstock totalt

Det är värdet, i tusentals kronor, av leveranser och order som mäts. Leveranser mäts uppdelat på hemma- och exportmarknaden. Orderingången mäts med nya order, uppdelat på hemma- och exportmarknaden. Leveranser och nya order samlas in via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin.

Dessutom används uppgifter om prisförändringar för att fastprisberäkna leverans- och orderuppgifterna. Uppgifter om prisförändringar hämtas från undersökningen Prisindex i producent- och importled.

Uppgifter om orderstockens värde används enbart i gransknings syfte.

1.2 Statistiska målstorheter

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Industriföretag	Bransch	Leveranser till extern kund i Sverige	Indextal
Industriföretag	Bransch	Leveranser till extern kund i utlandet	Indextal
Industriföretag	Bransch	Leveranser totalt	Indextal
Industriföretag	Bransch	Nya order till extern kund i Sverige	Indextal
Industriföretag	Bransch	Nya order till extern kund i utlandet	Indextal
Industriföretag	Bransch	Nya order totalt	Indextal

Statistiken avser att mäta industrins leverans- och orderläge uppdelat på hemma- och exportmarknad samt total marknad. Resultaten redovisas i form av indextal med basår 2010, dvs. genomsnittet av indextalen för år 2010 är 100. Leverans- och orderstatistiken beräknas som ett fastbasindex.

Förutom okorrigerade indextal i fasta och löpande priser redovisas även kalenderkorrigerade, säsongrensade samt trendskattade serier.

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultaten från undersökningen redovisas i form av indexserier för respektive bransch, för industrin totalt samt enligt fem MIG-grupper, Main Industrial Groupings, vilka är industrins huvudgrupper.

Mikrodata bevaras i form av databastabeller i Microsoft SQL-server. Mikrodata som gör identifikation av objekt möjligt lämnas inte ut. SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, m fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat mikrodata för egen bearbetning.

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation om undersökningen finns tillgänglig i form av BaS, Beskrivning av statistiken, samt SCBDOK, Dokumentation av statistiken. Information om de slutgiltiga observationsregistren lagras i SCB:s databas MetaPlus. Samtlig dokumentation finns att tillgå på SCB:s webbplats.

2 Uppgiftsinsamling

Nedan beskrivs insamlingsförfarandet vad gäller de leverans- och orderuppgifter som samlas via urvalsundersökningen Konjunkturstatistik för industrin. Därutöver används även uppgifter om prisindex. För mer information om uppgiftsinsamling av prisindex hänvisas till dokumentation om statistikprodukten PR0301 Prisindex i producent- och importled.

2.1 Ram och ramförfarande

Populationen består av de verksamhetsenheter inom näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri*, SNI 05-08 och 10-33, som tillhör ett icke-finansiellt företag eller statligt affärsverk, sektorkod 110-120 (INSEKT 2000), och där företagsenheten har 10 anställda eller fler. Verksamhetsenheten är en branschmässigt avgränsad del av en företagsenhet.

Undersökningen använder sig av SCB:s system för samordning av rampopulationer och urval (SAMU) för att upprätta sin rampopulation. SAMU baseras på en ögonblicksbild av SCB:s företagsregister (FDB) och rampopulationen använder sig av den version av FDB som gällde i mars 2013. Eftersom ramen fastställs i mars varje år är förhoppningen att företagsförändringar som skett vid årsskiftet hunnit registrerats i FDB. Trots detta är det inte möjligt att få en helt uppdaterad ram, vilket gör att en viss över- och undertäckning förekommer.

2.2 Urvalsförfarande

Rampopulationen stratifieras efter bransch och antal anställda. 41 branschgrupper och 6 storleksgrupper används. Kombinationen bransch och storlek bildar de aktuella strata. I de två storleksgrupper som innehåller företag med 200 anställda eller fler undersöks samtliga företag. Obundet slumpmässigt urval används inom övriga strata. Under 2013 består det totala stickprovet av drygt 2 000 företagsenheter. I mars varje år dras ett nytt urval och nya enheter inkluderas, samtidigt som ett antal enheter lämnar undersökningen.

För de urvalsundersökta strata allokeras stickprovsstorleken med hjälp av Neymanallokering, där precisionskravet definieras med hjälp av relativt medelfel i termer av årsomsättning för totala industrin.

Eftersom ramen definieras i termer av företagsenheter men endast de verksamhetsenheter som tillhör näringsområdet *utvinning av mineral* och *tillverkningsindustri* ingår i populationen selekteras de verksamhetsenheter som inte tillhör relevanta branschgrupper bort i samband med arbetet med att framställa de objekt som ska undersökas.

2.3 Mätinstrument

Uppgifter om leveranser och order samlas in med hjälp av webb- och pappersblanketter. Nedan illustreras hur pappersblanketten ser ut.

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken.
Uppgifterna som lämnas skyddas enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
Samråd har skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Konjunkturstatistik för industrin	
Observationsnummer	10
Periodld	

KonjInd – M

Gör **ändringar** av felaktiga företagsuppgifter (adress, orgnr, arbetsställe m.m.) under **Övriga upplysningar** på sista sidan.

Skicka in efterfrågade uppgifter **senast den** Logga in på www.scb.se/konjind eller skicka in blanketten i bifogat svarskuvert.

Användarid:	<input type="text"/>
Lösenord:	<input type="text"/>

Uppgifterna ska avse den observationsenhet som består av nedanstående arbetsställen. **Ändringar** görs under **Övriga upplysningar**.

Månadsuppgifter om leveranser och order

Vilka uppgifter efterfrågas?

Uppgifter om leveranser avser produkter som är **tillverkade i Sverige av observationsenheten**.

Observationsenhet

Observationsenhet är företaget eller de delar av företaget som anges här ovan. Endast tillverknings- och utvinningsindustrin ingår i undersökningen.

Företag med flera arbetsställen delas upp i flera observationsenheter när arbetsställena tillhör olika branscher. Detta för att statistikredovisningen på branschnivå ska bli tillförlitlig.

Produkt

Produkt avser såväl vara som till vara knuten industriell tjänst utförda av observationsenhetens personal. I begreppet inkluderas egentillverkad vara inklusive tillhörig programvara, lönebearbetning, reparationer och underhåll, montering och installation (dock inte el- och rörinstallationer, ventilationsarbete eller byggtjänster) samt annan bearbetning. Även transporttjänst som faktureras på samma faktura som produkten ska räknas med. Däremot ska inte transportkostnad som faktureras separat ingå.

Lönebearbetning

Lönebearbetning innebär att ett företag bearbetar varor för någon annans räkning utan att själv äga råvaror och halvfabrikat. Beställaren står för större delen av materialinsatsen. Den som utför lönebearbetningen ska redovisa ersättningen för lönebearbetningen under **leveranser och order**. I lagerredovisningen ska endast eget använt material tas upp under **produkter i arbete**. Ur beställarens synpunkt skall produkten betraktas som egentillverkad och tas upp i lagerredovisningen även om denna säljs utan vidarebearbetning.

Legotillverkning

Bearbetning efter särskild specifikation, s.k. **legotillverkning**, ska ingå i legotillverkarens redovisning av leverans- och ordervärde. Till skillnad från lönebearbetning tas legotillverkning upp som en köpt produkt i beställarens lagerredovisning.

Programvaror

Programvaror (egenproducerade eller inköpta) ska inkluderas i de fall de ingår tillsammans med en hårdvara i slutleveransen till kund. Om användarlöser, underhåll och uppdateringar utgör en del av paketet ska även dessa redovisas som industriprodukt.

En uppgradering av levererad programvara, eller komplettering med ny programvara utarbetad vid observationsenheten, ska likaså redovisas som industriprodukt om det ingår i kundavtalet (paketet). Detta gäller även om uppgraderingen/kompletteringen utförs av utomstående.

Handelsvara

Handelsvaror är produkter inköpta för försäljning i befintligt skick och ska **inte** räknas med.

Förändring av verksamheten

Ange ändring av företagsnamn/organisationsnummer, nedläggning eller annan förändring av företagets verksamhet på blankettens kommentarutrymme eller per telefon/e-post. Ange även datum för förändringen.

Svårt att ta fram efterfrågade uppgifter?

Om begärda uppgifter inte finns i företagets redovisningssystem och inte heller relativt enkelt kan beräknas får uppgifterna uppskattas.

SCB ES/UI 200 M – SO

[Redacted]	Postadress DFO/IF 104 51 STOCKHOLM	Telefon Gruppnummer 08-506 942 30	E-post konjind@scb.se	Fax 08-506 945 71
------------	---	--	---------------------------------	-----------------------------

Värdering

Produkter ska värderas till marknadspriser, realiserade eller förväntade. Moms, accis och andra varuskatter ska **inte** ingå.
Vid omräkning av värden från utländsk valuta till svenska kronor ska dagskurs vid transaktionstillfället tillämpas. I praktiken innebär detta oftast att genomsnittskurser för mätperioder eller andra närliggande valutakurser kan användas.

Hur fyller man i?

Alla belopp ska anges i tusental kronor, till exempel 120 000 skrivs 120.
Tidigare lämnade uppgifter är förtryckta ovanför de vita fälten. **Rätta/kompletera** uppgifter som är felaktiga eller saknas.

1. Rapportperiod

Rätta/kompletera uppgifter som är felaktiga eller saknas.

Vilken rapportperiod redovisar ni för?	Fr.o.m.	<table border="1"> <tr><td>År</td><td>Mån</td><td>Dag</td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>	År	Mån	Dag				<table border="1"> <tr><td>År</td><td>Mån</td><td>Dag</td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>	År	Mån	Dag				<table border="1"> <tr><td>År</td><td>Mån</td><td>Dag</td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>	År	Mån	Dag			
	År	Mån	Dag																			
År	Mån	Dag																				
År	Mån	Dag																				
T.o.m.	<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>				<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>				<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>													

2. Leveranser

Rätta/kompletera uppgifter som är felaktiga eller saknas.

Vilket är försäljningsvärdet av industriprodukter av egen tillverkning till ...	Tusental kronor	Tusental kronor	Tusental kronor
... extern kund i Sverige	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
... extern kund i utlandet	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
... annan observationsenhet med företagets organisationsnummer	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Summa leveranser	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Redovisa försäljningsvärdet av färdigställda produkter som levererats under månaden.
Observera att handelsvaror **inte** ska ingå. Dellikvider för ej färdigställda produkter ska **inte** heller medräknas i försäljningsvärdet. När produkten är färdigställd ska det totala försäljningsvärdet tas upp vid leveransen.
Produkter som levereras via fristående försäljningskontor inom företaget till extern kund ska av observationsenheten värderas till det pris den externa kunden betalar.
Krediteringar som avser tidigare månaders leveranser ska inte dras av från leveransvärdet för aktuell period. Justera leveransvärdet för de månader som krediteringarna avser. Prisjusteringar, rabatter och bonusar som inte avser en specifik leverans ska inte dras av överhuvudtaget.

Med **extern kund** avses alla leveranser som går till mottagare utanför det egna företaget (juridiska personen). Även leveranser till andra företag inom koncernen ska tas med.
Till utlandet räknas även leveranser till andra EU-länder, egna utländska koncernbolag, frihamn och egna utländska konsignationslager.
Finns andra observationsenheter inom företaget är dessa listade i webblancketten under sidan "Företagets observationsenheter". Inloggning sker på www.insamling.scb.se. Om andra observationsenheter ej finns inom samma organisationsnummer ska värdet vara noll.
OBS! Leveranser mellan arbetsställen inom den egna observationsenheten ska inte tas med.

3. Nya order

Rätta/kompletera uppgifter som är felaktiga eller saknas.

Vilket är försäljningsvärdet av nya order från ...	Tusental kronor	Tusental kronor	Tusental kronor
... extern kund i Sverige	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
... extern kund i utlandet	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Summa nya order	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Nya order är värdet av produkter som har beställts av externa kunder och som skall produceras vid observationsenheten. Även beställningar från lager av egentillverkade produkter ska medräknas.

Nya order ska redovisas **utan** avdrag för annulleringar men med avdrag för eventuella handelsvaror. Om andelen handelsvaror inte är känd vid ordertillfället v.g. uppskatta detta värde.

Internleveranser ska **inte** tas upp som ordergång.

Även order som inkommit och levererats under månaden ska tas upp som månadens ordergång. Samtliga externa leveranser ska motsvaras av ordergång.

Som order avses skriftliga kontrakt och muntliga överenskommelser, även effektuerade leveranser betraktas som order i och med att mottagaren har godkänt leveransen i efterhand.

Om formella order saknas, leveranstiden är kort och orderstocken liten jämfört med leveranserna, kan månadens ordergång sättas lika med månadens leveranser.

Om företaget använder data om orderstockar (med annulleringar avdragna) som grund för beräkningen av månadens ordergång, gäller följande ungefärliga samband:

Nya order = orderstock vid månadens slut - orderstock vid föregående månads slut + månadens leveranser + annullerade order - värdejustering av order från tidigare månader.

Observera att leveransplaner eller försäljningsprognoser inte ska ligga till grund för framräkning av månadens ordergång. Ange i dessa fall avropade leveranser som uppskattning av ordergången.

4. Orderstock

Rätta/kompletera uppgifter som är felaktiga eller saknas.

Vilket är vid månadens slut värdet av ännu ej levererade beställningar av egentillverkade produkter från ...	Tusental kronor	Tusental kronor	Tusental kronor
... extern kund i Sverige	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
... extern kund i utlandet	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Summa orderstock	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Övriga upplysningar

--

Företagets kontaktperson Gör *ändringar* av felaktiga kontaktuppgifter under **Övriga upplysningar** ovan.

Namn (v.g. texta)	Telefon (även riktnr)
E-post	Fax (även riktnr)

Tack för er medverkan!

2.4 Insamlingsförfarande

För företag i storleksklassen 10-49 anställda görs inte någon insamling av uppgifter om order. Därutöver samlas uppgifter om order endast in från företag verksamma inom s.k. orderbranscher, dvs. sådana branscher för vilka insamling av orderuppgifter ska ske enligt en EU-förordning, se avsnitt 0.6. Företag i dessa kategorier selekteras därför bort innan blanketten skickas ut.

Följande branscher klassas som orderbranscher:

SNI 2007	Benämning
13	Textilindustri
16.1	Sågverk
14	Beklädnadsindustri
17	Massa-, pappers- och pappersvaruindustri
20	Kemisk industri
21	Industri för farmaceutiska basprodukter och läkemedel
24	Stål- och metallverk
25	Industri för metallvaror utom maskiner och apparater
26	Industri för datorer, elektronikvaror och optik
27	Industri för elapparatur
28	Övrig maskinindustri
29	Industri för motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar
30	Annan transportmedelsindustri

Drygt 98 procent av de inkomna svaren lämnas via den elektroniska webblanketten (SIV), medan resterande del inkommer via pappersblanketter vilka bearbetas manuellt.

De företag som ingår i urvalet får varje månad ett missiv utskickat till sig med inloggningsuppgifter för att kunna logga in och lämna uppgifter via den elektroniska webblanketten. Allt utsänt material adresseras till Ekonomiansvarig till dess att uppgiftslämnaren meddelar en namngiven kontaktperson. Vanligtvis sker detta direkt i webblanketten men i vissa fall görs ändringen efter kontakt med uppgiftslämnaren via telefon eller e-post.

I praktiken innebär uppgiftsinsamlingen att uppgiftslämnaren loggar in i webblanketten och fyller i uppgifter för den aktuella perioden. I samband med uppgiftslämnandet finns ett antal kontroller inbyggda i webblanketten. Dessa är uppbyggda så att uppgiftslämnaren uppmärksammas på att det finns misstänkta fel. Uppgiftslämnaren får då även möjligheten att skriva in en kommentar angående de misstänkta felen. Varje dag töms sedan de svar som inkommit och överförs till databasen. I samband med detta genomförs en kontroll för felaktiga uppgifter. Det vanligaste felet är att uppgifterna ej summerar korrekt, men även negativa värden och felaktiga datumintervall fångas upp i denna kontroll.

I webblancketten uppmanas uppgiftslämnaren att meddela eventuella förändringar i företaget som kan påverka rapporteringen. En stor del av de ärenden som föranleder korrigeringar i undersökningens register inkommer via denna kanal. Relativt vanligt förekommande är att företag anser sig vara felklassificerade i FDB och undrar om de verkligen ska lämna uppgifter. Detta är något som är särskilt vanligt perioden efter urvalsbytet eftersom FDB inte alltid är uppdaterat med aktuella uppgifter.

För att undvika ett alltför stort bortfall i undersökningen påminns uppgiftslämnarna via brev om uppgifterna inte inkommit när sista svarsdatum passerats. I de fall där uppgifterna ej inkommit trots påminnelsen skickas även påminnelser via e-post. Särskilt viktiga företag för statistiken påminns även via telefon.

För att ytterligare minska bortfallet har undersökningen även en vitesprocess där företag som ej lämnar uppgifter anmanas att lämna uppgifter. Under 2012 användes vitesprocessen vid tre tillfällen, under 2013 ska likaså tre vitesomgångar genomföras. Bortfallet för undersökningen ligger i nuläget strax under 10 procent (vägd svarsfrekvens), medan det ovägda bortfallet är mindre än 20 procent.

För att minska risken för tidsseriebrott i samband med urvalsbytet genomförs dubbelmätning av månaderna januari och februari på ett sådant sätt att det inhämtas uppgifter för både de företag som ingår i urvalet det aktuella året, liksom de som ingick i urvalet året innan. Se vidare avsnitt 3.1.

2.5 Databeredning

I samband med de båda dagliga överföringarna från SIV slussas de formellt korrekta uppgifterna direkt till produktionsdatabasen. Uppgifter som har något fel, exempelvis summeringsfel och negativa värden, skrivs till en fellogg och rättas manuellt.

Efter att uppgifterna registrerats i produktionsdatabasen granskas de. Till detta används ett specialutformat granskningsprogram, Selekt. Med hjälp av Selekt gör en bedömning av observationens avvikelser från ett, utifrån tidigare lämnade observationer för samma enhet, förväntat värde. Detta viktas sedan med den effekt värdet skulle ha om det faktiskt är fel. Varje observation får genom detta förfarande en poäng. Sedan görs granskningen utifrån den prioriteringsordning som poängerna skapar, det vill säga högst poäng granskas först. Misstänkta fel följs upp med återkontakter i form av telefonsamtal och e-post.

Efter att de slutgiltiga estimaten beräknats görs en sista granskning där man tittar på trender och nivåer för att undersöka om resultaten är rimliga.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Nedan beskrivs i tre steg hur indextal i fasta och löpande priser beräknas. Därefter beskrivs hur säsongrensning och kalenderkorrigering utförs.

Steg 1. Beräkning av det skattade totala leveransvärdet och värdet av totalen för nya order

Totaler för leveransvärdet och totaler för värdet av nya order skattas för 41 så kallade beräkningsbranscher. Detta görs för export- respektive hemmamarknad.

Beräkning av skattad total leverans för hemmamarknaden i beräkningsbransch A görs enligt

$$LevH_{(y,m)}^A = \sum_{h=1}^H \frac{N_h}{n_h} \sum_{s_h} levh_k$$

där $levh_k$ är leveransernas värde för företag k . Summeringen görs över s_h , dvs. den mängd av objekt som tillhör urvalet (samplet) och ligger i storleksstrata $h=1,2,\dots,H$. N_h är antalet företagsenheter i storleksstratum H och n_h antal företagsenheter i urvalet i stratum h . En skattning av totala värdet av exportleveranser, $LevE$ (värdet av totala leveranser till exportmarknaden), $OrdH$ (värdet av totala nya order till hemmamarknaden) och $OrdE$ (värdet av totala nya order till exportmarknaden) beräknas på motsvarande sätt. I de fall uppgift saknas en specifik månad för $levh_k$, $leve_k$, $ordh_k$ och $orde_k$ används imputering. Imputering används således både för att kompensera för objektsbortfall och partiellt bortfall.

Olika imputeringsmetoder används beroende på vilken information om det saknade objektet och variabeln som finns att tillgå. Nedan anges de imputeringsmetoder som används och dess inbördes prioritetsordning.

1. Om det finns ett värde från föregående period för det aktuella objektet skattas ett förändringstal bland de svarande inom aktuell imputeringsgrupp (kombination av storlek och bransch). Ett imputerat värde erhålls sedan genom att multiplicera värdet från föregående period med detta förändringstal.
2. Om det saknas ett värde från föregående period för det aktuella objektet skattas ett genomsnittligt leveransvärde per anställd bland de svarande inom aktuell imputeringsgrupp (kombination av storlek och bransch). Ett imputerat värde erhålls sedan genom att multiplicera denna skattning med antal anställda för det aktuella företaget.

För företag i storleksklassen 10-49 anställda görs inte någon insamling av uppgifter om order. Istället används motsvarande leveransvariabel för dessa företag när *OrdH* och *OrdE* beräknas.

Steg 2. Beräkning av indextal för beräkningsbransch

Index beräknas för Leveranser hemmamarknad, Leveranser exportmarknad, Leveranser totalt, Order hemmamarknad, Order exportmarknad och Order totalt. Dessutom beräknas dessa både i fasta och löpande priser. Nedan beskrivs hur indextal för Leveranser hemmamarknad och Leveranser totalt i löpande och fasta priser beräknas. Samtliga beräknas med 2010 som basår. Index för Leveranser export, Order hemma, Order export och Order totalt i löpande och fasta priser beräknas på motsvarande sätt.

(i) Löpande priser

Indextal för aktuellt år och månad för beräkningsbransch A beräknas för Leveranser hemmamarknad i löpande priser enligt

$$I_{(y,m),2010}^A = \frac{LevH_{(y,m)}^A \times KvLevH_y^A}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} LevH_{(2010,m)}^A \times KvLevH_{2010}^A} \times 100$$

Indextal för aktuellt år och månad för beräkningsbransch A beräknas för Leveranser totalt i löpande priser enligt

$$I_{(y,m),2010}^A = \frac{LevH_{(y,m)}^A \times KvLevH_y^A + LevE_{(y,m)}^A \times KvLevE_y^A}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} (LevH_{(2010,m)}^A \times KvLevH_{2010}^A + LevE_{(2010,m)}^A \times KvLevE_{2010}^A)} \times 100$$

För att minska risken för tidsseriebrott i samband med urvalsbytet görs en justering av *LevH* och *LevE*, *OrdH* och *OrdE* i samband med indexberäkningen. Justeringen genomförs genom att de skattade totalerna multipliceras med en kvot. För att möjliggöra en sådan beräkning genomförs dubbelmätning av månaderna januari och februari på ett sådant sätt att det inhämtas uppgifter både för de företag som ingår i urvalet år *y* liksom de som ingick i urvalet år *y-1*.

Kvoten för år y och beräkningsbransch A beräknas för leveranser hemmamarknad enligt

$$KvLevH_y^A = \frac{LevH_{(y,jan),y-1}^A + LevH_{(y,feb),y-1}^A}{LevH_{(y,jan),y}^A + LevH_{(y,feb),y}^A} \times KvLevH_{y-1}^A$$

där $LevH_{(y,m),y}^A$ är en skattad total för beräkningsbransch A för år y och månad m där urvalet för år y har använts vid skattningen. Vidare är $LevH_{(y,m),y-1}^A$ motsvarande skattning men där urvalet för år $y - 1$ har använts. Samma kvot används således för alla månader under ett år för att justera när indexserierna beräknas.

Det är ett rekursivt förfarande när $KvLevH_y^A$ beräknas eftersom den även beror på $KvLevH_{y-1}^A$, dvs. motsvarande kvot för år $y-1$, men där $KvLevH_{2010}^A = 1$.

Motsvarande kvoter för leveranser exportmarknad, order hemmamarknad och order exportmarknad, beräknas på samma sätt.

(ii) Fasta priser

Indextal för aktuellt år och månad för beräkningsbransch A beräknas för Leveranser hemmamarknad i fasta priser enligt

$$I_{(y,m),2010}^A = \frac{\frac{LevH_{(y,m)}^A \times KvLevH_y^A}{PIH_{(y,m),2010}^A}}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} \frac{LevH_{(2010,m)}^A \times KvLevH_{2010}^A}{PIH_{(2010,m),2010}^A}} \times 100$$

Indextal för aktuellt år och månad för beräkningsbransch A beräknas för Leveranser totalt i fasta priser enligt

$$I_{(y,m),2010}^A = \frac{\frac{LevH_{(y,m)}^A \times KvLevH_y^A}{PIH_{(y,m),2010}^A} + \frac{LevE_{(y,m)}^A \times KvLevE_y^A}{PIE_{(y,m),2010}^A}}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} \left(\frac{LevH_{(2010,m)}^A \times KvLevH_{2010}^A}{PIH_{(2010,m),2010}^A} + \frac{LevE_{(2010,m)}^A \times KvLevE_{2010}^A}{PIE_{(2010,m),2010}^A} \right)} \times 100$$

PIH och PIE är prisindex som hämtas från undersökningen Prisindex i producent och importled för hemma- respektive exportmarknad, där beteckningen $PIH_{(y,m),2010}^A$ avser producentprisindex för hemmamarknaden för bransch A avseende år y och månad m med basåret 2010 och motsvarande för exportmarknaden. PIH används för att fastprisberäkna $LevH$ och $OrdH$, medan PIE används för att fastprisberäkna $LevE$ och $OrdE$.

Uppgifter om order samlas endast in från företag verksamma inom sådana branscher för vilka insamling av orderuppgifter ska ske enligt en EU-förordning, se avsnitt 2.4 och 0.6. I övriga branscher används istället $LevH$, PIH , $KvLevH$, $LevE$, PIE och $KvLevE$ vid indexberäkningen av order.

Steg 3. Beräkning av indextal för redovisningsbransch

Nedan visas hur indextal för en redovisningsbransch som består av de två beräkningsbranscherna A och B beräknas. Indexet avser Leveranser hemmamarknad i löpande priser, men motsvarande sätt används för fasta priser, exportmarknaden, totalmarknaden och order.

$$I_{(y,m),2010}^{A+B} = \frac{LevH_{(y,m)}^A \times KvLevH_y^A + LevH_{(y,m)}^B \times KvLevH_y^B}{\frac{1}{12} \sum_{m=1}^{12} (LevH_{(2010,m)}^A \times KvLevH_{2010}^A + LevH_{(2010,m)}^B \times KvLevH_{2010}^B)} \times 100$$

På motsvarande sätt sker aggregering från beräkningsbranscherna till en godtycklig branschgrupp eller totala industrin.

Säsongrensning och kalenderkorrigering

Säsongrensade och kalenderkorrigerade indexserier beräknas också. Korrigeringen utförs på de fastprisberäknade leverans- och ordertotalerna och därefter beräknas indextalen i enlighet med steg 2 och 3 ovan.

Säsongrensningen av leverans- och orderstatistiken utförs med verktyg X-12-ARIMA via Proceduren X12 inom SAS® programsystem från och med april 2013, avseende referensmånad februari 2013. Tidigare har Tramo Seats använts som programvara. X-12-ARIMA är en av två programvaror som Eurostat huvudsakligen rekommenderar för säsongrensning av officiell statistik (den andra är Tramo Seats). Proceduren X12 inom SAS® programsystem är sedan 2011 standardverktyget för säsongrensning på SCB.

I X-12-ARIMA används glidande medelvärden för att skatta trend och säsongvariationer. ARIMA modeller används i mindre utsträckning för att identifiera extrema värden (så kallade outliers), skatta deterministiska effekter så som kalendereffekt samt att prognostisera faktiska tidsserier

Kalenderfaktorn används som förklaringsvariabel i regressionsdelen av X12-proceduren. Kalenderfaktorn skapas i förhand (innan säsongrensningen) genom att använda antal arbetsdagar i förhållande till genomsnittligt antal arbetsdagar i respektive månader över år 1900-2095 (se avsnitt Kalenderkorrigering nedan).

Serier som genereras är säsongrensade serier, kalenderkorrigerade serier och trend-cykel serier.

Allmänna principer

I mån av tid och resurser följer SCB några grundprinciper som beskrivs nedan.

1. Under normala omständigheter görs en översyn av tidseriemodeller (ARIMA) minst en gång om året. Modellinställningar för samtliga serier specificeras genom att identifiera den mest tillfredsställande tidseriemodellen för varje serie. Vanligtvis kommer modellinställningarna att förbli oförändrade fram till nästa modellöversyn.
2. Under extraordinära omständigheter kan det finnas behov av att ändra modellinställningar redan innan den årliga översynen. Detta innebär att modellinställningarna ses över och förändras om behov finns.¹
3. Låst outlierhantering implementeras för att minska effekter av revideringar som uppstår på grund av säsongrensningens proceduren. Grundprincipen är att modellstabilitet för varje tidserie måste bevaras i allra högsta grad vilket endast är möjligt om alla modellinställningar, inklusive outlierpositioner, förblir låsta under en förbestäm period (vanligtvis 12 månader). Notera att parametrar inklusive outlier effekter skattas på nytt vid varje produktionstillfälle. Detta möjliggör en viss grad av anpassning till förändringar i ursprungliga data.

En synkroniserad skattning av kalendereffekter görs i samband med säsongrensning. Därefter utförs kalenderkorrigering genom att faktiska serier korrigeras med hjälp av den skattade effekten av kalendern.

¹ Ibland kan nya data leda till att modellerna inte längre är optimala vilket kan göra att kvaliteten i säsongrensningen påverkas kraftigt. Slutsatser som baseras på en dålig säsongrensning kan innebära allvarliga konsekvenser för beslutsfattare och kunder.

Modell för säsongrensning och kalenderkorrigering

I någorlunda förenklad form kan en modell för säsongrensning skrivas som

$$Y_t^F = \beta_0 + \beta_1 KF_t + \sum_{i=1}^k \omega_i \tau(B) D_{i,t} + Z_t, \quad (1)$$

där Y_t^F är den faktiska serien som föreställer input till säsongrensningen och Z_t är den s.k. ”lineariserade” serien som är output från första delen och input till den andra delen av säsongrensningsproceduren. Modellen innefattar en förklaringsvariabel i form av kalenderfaktorn KF_t , samt ett okänt antal outliers D_i som i princip är dummy-variabler. Polynom $\tau_i(B)$ reflekterar vilken typ av outlier det handlar om. Första delen av proceduren föreställer anpassning av en regressionsmodell där effekter av kalenderfaktorn och outliers (extremvärden) uppskattas. Även en ARIMA modell anpassas till Z_t i denna del i samband med regressionen.

Z_t kommer i den andra delen att dekomponeras i olika komponenter: säsongeffekt, trend-cykel effekt respektive irreguljär effekt:

$$Z_t = S_t + TC_t + I_t, \quad (\text{om } \textit{additiv} \text{ modell}) \quad (2.1)$$

$$Z_t = S_t \times TC_t \times I_t, \quad (\text{om } \textit{multiplikativ} \text{ modell}). \quad (2.2)$$

I X-12-ARIMA används glidande medelvärden för att skatta trend och säsongvariationer. Efter att säsongeffekt skattats och rensats bort, läggs eventuella outlierseffekter från den första delen tillbaka till antingen säsongrensad serie trend-cykel serie beroende på typ av outlier.

Kalenderkorrigering

Kalenderfaktorn som förklaringsvariabel i regressionsmodellen (1) beräknas enligt

$$KF_t \stackrel{\text{def}}{=} KF_{y,m} = \ln \left(\frac{N_{y,m}}{\bar{N}_m} \right),$$

där $N_{y,m}$ är antal arbetsdagar år y och månad m enligt svensk kalender, och \bar{N}_m är genomsnittet av antal arbetsdagar för samma månad över alla år mellan 1900-2095. Fram till 2013 har juli månad hanterats som $KF_t = 0$ då antal arbetsdagar i juli inte ansågs ha någon större betydelse på grund av den så kallade industrisemestern i juli. Den traditionella industrisemestern anses idag inte vara lika betydande då många industrier även har semester under juni och framför allt augusti. Från och med 2013 hanteras därför kalendereffekten för juli månad på samma sätt som för andra månader. Effekten av kalendervariabeln tilldelas säsongkomponenten vid slutlig dekomponering av respektive tidserie.

När modellen (1) anpassats blir parameter β_1 skattad som $\hat{\beta}_1$ (ett konstant värde). Beräkningen av kalenderkorrigerade serier görs enligt följande principer.

- i. Om *multiplikativ* modell för slutlig dekomponering av tidserien används, gäller följande

$$KK_t = \frac{Y_t^F}{KF_t^*},$$

där KK är kalenderkorrigerad serie, Y^F är den faktiska serien och KF^* är skattningen av kalenderfaktorer ur säsongrensingsproceduren. KF^* genereras av X12 enligt beräkningsprincipen

$$KF_t^* = \exp\{\hat{\beta}_1 \times KF_t\}.$$

- ii. Om *additiv* modell för säsongrensning används gäller följande

$$KK_t = Y_t^F - KF_t^*.$$

I det här fallet genereras variabeln KF^* av X12 enligt

$$KF_t^* = \hat{\beta}_1 \times KF_t.$$

3.2 Redovisningsförfaranden

Varje månad publiceras statistiken på SCB:s webbplats i form av tabeller, diagram samt i Statistikdatabasen. Uppgifterna publiceras senast en månad plus 10 dagar efter referensmånadens slut.

I samband med varje publicering skrivs ett pressmeddelande som innehåller den viktigaste informationen om utvecklingen den senaste perioden. Pressmeddelandet publiceras på SCB:s webbplats. Ett mer kortfattat pressmeddelande skickas till olika nyhetsbyråer. Uppgifter om leverans- och orderstatistiken skickas även varje månad till Eurostat.

När leverans- och orderstatistiken för en ny månad publiceras revideras också indextal för tidigare månader. Normalt revideras materialet fem månader bakåt med undantag för referensmånaderna juni och juli då materialet revideras sex respektive sju månader. Det beror i huvudsak på att nya respektive reviderade uppgifter har inkommit. De kalenderkorrigerade, säsongrensade och trendskattade uppgifterna revideras från januari 2000 och framåt vid varje publiceringstillfälle.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Register	Konjunkturstatistik för industrin
Registervariant	Industrins leverans- och orderläge
Registerversion	2013

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll, finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen hittar du här: <https://www.h2.scb.se/metadata> . Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, Registervariant och Registerversion som är angivna i ovanstående tabell.

4.2 Arkiveringsversioner

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången